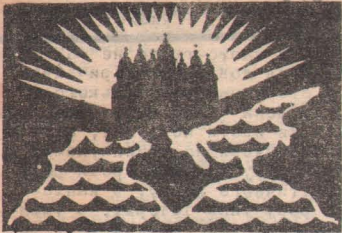

В. м. майд. Ринковський

БАТЬКІВЩИНА

РІК ВИД. III.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
РІМІНІ. + НЕДІЛЯ 23. II. 1947 р. + ІТАЛІЯ

ЧИСЛО: 8 (70)

Н. Стород

З ПЕРСПЕКТИВИ 30 РОКІВ

"Розквітуться заковані люди" – прорік Тарас. Розкулися в саму річницю його смерті 1917 року, почавши революцію в збудованому на козацьких кістках Петербурзі. Але "світ правди не засяв" і "не встала Україна".

Тридцять років минуло з того часу, жагато води уплило в Дніпрі, полилося багато крові, багато гасел проголошено і скасовано, а це більше рецептів понаписувано, як то зробити, щоб "встала Україна".

Дивні це були, часом, рецепти; лікарі правди – вої діагнози хворі йеньки не ставили, а діагнозу достосовували до тих засобів, які були в них під рукою та які під ту пору були в медицині модні. Часто покликувались на "історію хвороби". А історія – дуже химерна пані й не любить, як її фальшують, підмальовують і перемальовують, каже: "Зовете мене вчителькою життя, то вчіться з мене, з такої, якою я є, або зовсім на мене не покликуйтесь, бо нічому не навчитесь, а у це більші дебри залізете!" Не дуже церемонилися лікарі з тою химерною панєю. На всі боки її бідну повертали, шарпали, кожний на свій бік нахилав. "От чому мовляв, наші визвольні зчягання не мали успіху, бо ... і пошов, і пішов... І гарно виходило: там щось пропустять, там щось додасть, там змінять, і – дивись – правильно, діагноза є, і рецепт готовий: "знаємо, чому не збудували Самостійної та Соборної. Ось тепер почнемо від початку будувати, бо тоді ... хіба ж то тоді будували, хіба ж вони роззумілись на ділі, як то треба будувати? От чи... " і будували. Тридцять років будували, критикували.

Тридцять років критикували, хіба часу досить. А може о так спробувати в річницю "великої та безкровної" так по широті над минулим застановитись і відділити правду від брехні, дійсні прогрізи й почикли від наслідів обставин, які, може, й не залежали від тих, що тоді будували, проголошували, боролись і викрали? Чи не варто о так "ширим серцем полюбити Велику Руїну", а не паплюжити її?

Наша загальна історіографія визвольної Боротьби узнає за найбільшу помилку чинилого – втрату часу від лютого 1917 року до 22.1.1918 року, тобто від вибуху Російської революції до проголошення Самостійності України. З таким твердженням тяжко не згодитись; справді цей час пропав. Це ясно бачимо з перспективи тридцяти років і бачили навіть із перспективи трьох років, коли властива б'яд-та українсько-московська /на Бога! – не "громадянська"/ війна закінчилась, нація перейшла на інші засоби боротьби, а уряд, громадські провідники, державний апарат, недобитки армії опинилися на чужині. "Прогавили!" То вже немає куди, треба признатись.

Бо, може, коли б у березні 1917 року проголосили були Україну, мали б час на створення армії, до всталася б троти всіх зайд, а народ, побачивши, як діє своя влада, й відчувши добродійства "своїх хат", зо "своєю правдою та волею", не приглядався б до боротьби своєї армії безчинно, і може б у цій боротьбі армія й народ перемогли.

Отже, треба було проголосити, зразу ж стати на шлях будови і т.д. це вже ясно кожному, хто читав історію. Але, хто мав проголошувати, будувати, ставати на шлях і т.д.? Народ, чи нація, чи якась партія, чи провідна верства, чи, може, якийсь вождь?

Народ це ніколи нічого не збудував і навіть ніколи нічого не зруйнував. Народ треба вести. Навіть у найдемократичніші /без іронії чи натакю на Совіти/ у світі країні, при найбільшій волі преси та слова, при найбільш розвиненому парламентаризмі – ціла штука державного керівництва, як і всякого іншого, полягає в тому, щоб народ слухав свого проводу, а мав враження, що провід його слухав. Отже, "його Величество Народ", що його назву тоді почали писати з великої букви, тоді України не збудував. І ніколи не збудує, бо закони історії є вічні.

Нація? Нації тоді це не було, бо навіть не було національної свідомості, не тільки в масах, а навіть серед інтелігенції. Чи то її вина була? Чи винен в'язень, що слухняно сидить у в'язниці, коли його прикули до стіни, закули руки й ноги. Оа, навіть уста зав'язали, – "не вільно ні писати, ні малювати!"? "Українская жизнь" і "Кіевская старина" – на московській чорті лерлини української науки та публіцистики – це було все, що осталося на Укра-

їні +/ в 1917 році. Навіть "гаду", єдиний пресовий орган українською мовою, з вибухом війни 1914 року, заборонено. Єдиний у Києві український клуб мусів носити назву "Родина", до її москалі читали як "Родина", тобто "Батьківщина". Хто винен у тому, що в 1917 році над Дніпром за – бракло української нації, як такої?

Єдина українська партія, що стояла на ґрунті самостійності, – УНП, на чолі з "Миколою Міхновським, завдяки тому ж страшному режимові не тільки не могла відразу /ще в березні 1917 року/ викликати український державно-національний рух, українську національну революцію, але її найгоголівший постулат – самостійність – проголошено щойно після 11-ох місяців популяризації цього гасла, та й то після рішучої інтервенції війська й молодих дипломатів, що тоді находили змогу порозуміватись зо старшими /барон Василько, неофіційний дорадик Української Дипломатичної Місії в Бересті/. Коли не зміг "Микола Міхновський, який ще далеко перед війною твердив, що тільки шляхом самостійності буде можна розв'язати всі проблеми культурного, економічного й іншого характеру в користь українського народу, то що ж казати про інших, які все лихо України бачили в московському царизмі?"

Інші ж партії, що тоді щойно народжувались, чов гриби по доці, складались із людей, які вірили в правду, в демократію, вірили в те, що правда запанує зразу, як тільки не стане царя. Чи це їхня вина? "Оже, але хто мав навчити їх державній мудрості? Як можна було від них вимагати державного будівництва, коли вони десятки років ринували існуючий режим, щоб на його руїнах будувати соціалізм, а в його здійсненні шире бачили частя цілого світу, отже й України, яку любили й якій вірно служили, не менше від нас.

Лихо в 1917 році не було в Україні жодної партії, яка б мала силу та відвагу стати провідною верствою народу, щоб перетворити його в націю й повести не в хвості російської, а на свою національну революцію, може якась соціально верства народу надавалася до цієї ролі? Подивимось. Почнемо згори, так, як тоді існували в Україні суспільні верстви.

Отже – великі землевласники, українські магнати, аристократія? Щоб найменше над цим застановятись, скажемо просто, що її не було. Українці, приналежні до наших старих визначних шляхетських родів Правобережної України, що це не спольщились, і приналежні до старих козацько-старшинських родів Лівобережної України, що не московщились, ті, що переховували по своїх палацах українську старовину, як святість свого роду та рідної культури, навіть вони тоді, коли хотіли стати на службу Україні й принести їй свій хист державної служби, цього не могли зробити, бо мали "клеймо" панів. Навіть, коли б вони зреклись усіх своїх маєтків і палаців, і тоді їм не повірили б. Таке було наставлення емокративно-соціалістичне. Але тих магнатів, що вже тоді, в березні 1917 року, хотіли вступити на службу Батьківщині, не було. Навіть генерал Скоропадський. Осінню 1917 року отаман Вільного Козацтва, а в січні 1918 року командир Українського корпусу, що в'їждував Київ від навали збольшевізованої московської Івардії, став на шлях формування українського війська, а тим самим на шлях служби Україні, щойно після розмови зо сво м полковим товаришем-поляком і головнокомандуючим російської армії – татариним, який шляхом творення національних частин хотів рятувати фронт від дезорганізації.++/ А це ж був представник роду, який був фундатором Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Якщ генералові Скоропадському потрібно було кілька місяців на те, щоб знайти собі місце в новій дійсності, то що ж казати про інших нечисленних українських магнатів, що в 1917 році не зреклись приналежності до української нації?

Ченна українська шляхта найбільше надавалася до того, щоб стати в той час провідною верствою народу, бо за час московської неволі вибулає бунтівничих прикмет своїх предків, на чужій службі набрала вмлостей, потрібних до совісного виконання державної служби взагалі а в силу збереження своїх дворянсько-шляхетських родових традицій, кай навіть "малоросійського", а все ж не московського походження, ніколи не втрачала своєрідного почуття своєї приналежності до українського народу, з моментом абдикації Миколи II, для цієї шляхти порвалися всякі зв'язки з Москвою, отже єдиний шлях для неї – була служба Україні. На цей шлях

вона в великій кількості й пішла, але соціалістичні й демократичні гасла, що тоді панували в Україні, теж і їй не дали змоги повністю використати свої сили, знання, досвід та природні, одичені від предків якості характерів, потрібні до державного будівництва та до провладу в обороті. Тому багато з неї згинуло від своєї ж руки, що, запам'ятована, шукала сповнення своїх споконвічних прагнень у здійсненні інтернаціональних гасел і шидла своїх найкращих людей Сахно-Устиянович; багато з неї, побачивши неможливість служити Батьківщині, пішло на службу "оскві" /адмірал Колчак/

Босян тодішнього провладу - Центральної Рад та Генерального Секретаріату перед - як тоді казали - "бонапартизм" українців-генералів і викривлений патріотизм того ж провладу, що виявлявся не в консеквентному й логічному державному будівництві, а тільки в перестеріганні українських форм у всіх вилах життя, унеможливив праю досвідчених фахівців державної служби взагалі, а зокрема при т.зв. "українізації" військових частин. Так старшини-українці, що з великими труднощами добивалися в Україну, часто не виконували наказів московського міністерства про перенесення їх у глибоку Росію, в Туркестан або в Сибір, не знаходили для себе місця в армії, бо зле або й зовсім не володіли рідною мовою. А в цей же час в українських частинах служили і то чесно служили /поляки, що, правда, мовою володіли, а був випадок, що до командування однією бригадою був визначений генерал-гусарин, який зовсім не говорив по-українськи, проте не був небезпечний під закидом "бонапартизму", як генерали та старшини-українці, що ту бригаду зформували.

Все те пізніше вирівнялось: соціалісти переконались, що гарничі гаслами теж і соціалістичної держави не збудується; пізнали істину, що від начальника вимагається перш усього командного та організаційного хисту в УГА чимже всі види командні пости були обсажені німцями, а ще в 1919 році накази писалися німецькою мовою, прсте в УГА порядку було більше, як у наддніпрянській армії/, а ці начальники легко та скоро навчилися українській мові, яку в

умовинах передреволюційного дієности часто-густо не мали змоги пізнати. Згодом провід навчився добірати старим кваліфікованим старшинам взагалі, а старшинам шляхетського походження зокрема, бо побачив, що вони чесно виконують свої обов'язки під час боротьби не тільки проти червоної, але теж і проти білої Росії, за чималими, очевидно, виїятками. На все те був потрібний час, бо Україну зрудили громи революцій "окраденою" з усього: з політичного хисту, з національної свідомості, з правдивого розуміння історії, з уміння правильно оцінювати вартості. Часі від березня 1917 року до 22.1.1918 року соціалістичні діяти не могли сформувати армію, бо вони звикли протягом десятиків років свої революційної діяльності дивитися на неї, як на зло, потрібне тільки "тиранам". Вони, ці діяти, привикли дивитися на московських офіцерів, як на підпору ворожого режиму, неприязним оком дивилися вони й на свою українську старшину.

А ця старшина не могла зробити нічого такого, що могло б понизити авторитет своєї влади, а тому не могла навіть висловити голосно свій спротив проти демократично-соціалістичних експериментів у війську. Вона перебрала від предків пошану до авторитету влади, навіть і чужої. І предків, хоч і запізно, але все ж зрозуміли, де корні лиха, а навіть думали про діичне гетьманство Розумовських.

Згадані експериментами і взагалі організаційними хибими провід сам створив ґрунт для пізньої "отаманії", але в цій отаманії не завинила стара наша традиція, з її прада-прадіда, старшина; отаманами /в лапках /були в більшості старшини тимчасові, підвізани царем "ад гок", з "чужим" вишколом, без ніякого виховання й без жодних традицій, ні своїх, ні чужих. Це все пізніше зрозуміли всі, і провід, і "отамани", але було вже запізно: "оскві зорганізувала скорпе" /д.б./

+/- ціла стаття говорить виключно про Східну Україну.

++/- спомини Гетьмана Скоропадського, зміщені в "Хліборобській Україні"- органі гетьманців-державників.

Д. Коломацький

ПОЛТАВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ

Хто знає передреволюційну Полтаву, без сумніву, знає Полтавський Історичний Музей, одну з найвизначніших прикрас міста. Звичайно, говорити щонебудь про цей музей, не маючи під рукою потрібних даних, тут, на вигнанні - річ не зовсім проста. Та саме в цьому місці, покидаючись на закарбованій у пам'яті матеріалі, хочу відтворити бодай загальний образ цього цінного культурного надбання України, його історію.

Музей, до про нього мова, примістився в будівку Полтавського Губерніального Земства, положеному в найбільш мальовничій частині старої Полтави, серед церков, городів, садів, на площі кошшійної садиби Бобринських. Уже свій собор будинок міг викликати зацікавлення знавця архітектури. Триповерховий, побудований у стилі українського бароко XVII століття, з величчям ганком, баристими народними орнаментами, залишав по собі незатираєме враження в пам'яті відвідувачів. З фасади він вишочує дорогою мостом цеглою. Між вікнами першого й другого поверхів - червоний пояс, з намальованими на ньому гербами 16-ох повітових міст Полтавщини, а серед них - герб міста Полтави. На простинках - згадані народні орнамнти, стилізовані квіти та цвітки, та прегарні кручені колонки, а між усім - кривля та дві високі вежі, покриті зеленою дахівкою.

В величчій й красі зовнішньої частини будівлі мічим не уступало внутр, з його влаштуваннями, прикрасами. На особливу увагу тут заслуговували стінні малюнки й образи Васильківського "Вибір Пушкарів", "Козак Голота", "Ромоданський Шлях" і т.д., витрахи.

Проект будови зробив відомий київський архітект Василь Кривчицький, при чинній допомозі брата Федора, унікальні орнамнти в нутрі - витвір рук мистця-малдаря, члена Імператорської Академії Художеств, Васильківського. Будівля, доведена до кінця в 1907 році, повністю коштувала 800 тисяч карбованців золотом, що їх зложоха громадянство Полтавщини. На стіні, праворуч сходів, можна було оглядати невеличку мармурову таблицю, на якій золотими літерами були вписані прізвища фундаторів музею, членів будівельної комісії, а це: Квітка, Малама, Коваленко, Старчицький, Мещерський, Третубов, Ганько.

В основу музейних збірок лягла скромна збірка лубенської поміщиці Скаржинської, що за довгі роки настирливої праці в своєму маєтку зуміла нагромадити цілу низку вартисних археологічно-етнографічних речей, які відтак у 1900 році подарувала місту Полтаві. Дальній ріст музею присприяли місцеві меценати культури серед яких у першу чергу слід назвати ім'я Бобринських. Відтак до музею приєднався малий Міський Музей, що містився в домі ім. Гоголя, був сяди зведених музей із шведських мебли.

Основним завданням, що його перед собою поставив музей, було: 1. збирання пам'яток народнього фольклору, 2. зберігання старовинних церков і пам'яток будиноків та мистецьких надбань, 3. керування справою повітових музеїв Полтавщини /Пильдуки, Хорол, Гадяч, Лубни, Кременчук/, 4. поєднання науковців-археологів та координування їх праці.

Музей мав два напрямки: природописний, що вивчав фауну і флору Полтавщини в її перед- і історичних часах, та історично-археологічний. Звідси й поділ його на відділи етнографічний, слов'янський, егидетський, грецький, римський, східний /перський, китайський, турецький, кримський/, фауни та флори. Осередком від цих відділів імену-

вали: кімната Гоголя, кімната визначних мужів Полтавщини, бібліотека, повна унікальних старих книг, велитенської вартости, й Центральний Історичний Архів для користування вчених.

В важких умовах довелося розвивати свою діяльність інституції. Брак грошевих засобів, сідкування царської поліції за розвитком т.зв. чужемиства й залежність від Імператорської Архівальної Комісії, до містилася в Петербурзі й керувала справою музеїв імперії, в великій мірі обмежували розмах наукової роботи. Та все ж, миме всіх недочотів і перепон, заведеним виконувало свої обов'язки. Воно притягнуло до співпраці такі відомі в українському світі сили, як: Г. Коваленко, М. Падалка, брати Ганьки В. Щербаківський, проф. Возк, Сумцов, Багалій, Щепотівки, В. Королєнко, П. Мирний і т.д., які в свою чергу робили експедиції по краю, вели розкопки, збирали матеріали, порядкували їх і писали свої праці. І висліді діяльності можна вже бачити бодай у тому, що полтавська Археологічна Комісія, яка являлася галуззю музею, за 17 років своєї праці видала 50 наукових творів, до серед них назвати б: "Пересопницьке Євангеліє", "Передепінський клад", "Новосанкт-ривський клад", "Герби міст Полтавщини", "Мастек Вишневецького під Лубнями" і т.д. Родили збірки експонатів, ріс авторитет музею, виринали все нові й нові завдання. Історична Комісія музею просліджувала добу козацьчини з її соціалістичними рухами, а зокрема зносини України зо Швецією, Польщею, Полтави з Запоріжжям; Технічна Комісія розглядала підземні багатства Полтавщини; Статистична Комісія, під керуванням професора Ротмішова, видала низку цінних праць про ріст населення області. Нав'язувалися зносини з закордоном, зокрема з університетами Швеції, Німеччини та Італії, праця входила в стадію повного розгари.

І саме в час найбільшого розвитку музею вибухла світова війна. Заколот в роботі внесли вже перші воєнні дні, коли то в залах музею створили лічницю й медичні курси, а вже в основах її захитала революція. Вольшевики позабирали з музею цінні килими, торизали й випродали музейні сукна, шовки, розікрали цінніші експонати. Так, нпр., зникла нумізматична колекція, в якій було чимало золотих і срібних монет. Через місто провалювалися все свіжі й свіжі революційні війська, влада переходила з рук до рук. Інституція під цю пору вже була позбавлена фахового керівництва, і збереження багатьох цінностей від розкрадення та знищення дуже часто треба завдячувати музейним сторожам, що хили під музеєм, не отримуючи платні. Як влада дбала про музей - про це свідчить факт, що будинок, до 1914 року забезпечений в електричне світло, центральне опривання, від початків війни до року 1923 був неогриваний, неосвітлений. В 1920 році урядова комісія, під провладом жиди Самуїла Дробіна, що його розстріляли в 1938 році за троцькізм, під претекстом допомоги голодуючим Поволжя, знову загарбала повзому кількість золотих та срібних предметів. Це диво, отже, що багато старих співробітників, як Ганько, покинуло праю й виїхало, інші, як Падалка, Королєнко, Головня, а потім і Мирний, повмирили. Нові кадри не прибували. В приміщенні музею вольшевики робили свої методологічні експерименти. Так у кімнатах, де були виставлені ремесла, створили музей революції, й відвідувачі повинні були цікавитися старими кудачами та зничками жидівських комсомольців, цінні матеріали, що їх з таким накладом сил збирали вчені протягом кільканадцятьох років, були звалені без порядку в

підвали. В 1923 році большевики задумали зробити з'яву радіостанцію, і тільки завдяки енергійним заходам проф. Шепотієва, тодішнього директора музею, цей план був відкритий.

Зв'язали, коли мова про Шепотієва, то саме в цьому місці треба відмітити, що він ти його дружина під ту пору були найбільш активними оборонцями інтересів музею. Професор Шепотієв часто влаштовував прилюдні лекції про українську історію, культуру, і, будучи знаменитим викладачем, притягав до себе багатьох слухачів та робив серед них велику освідлюючу роботу. Річ очевидна, таке не могло припасти до владоси комсомольцям та партиним співробітникам заведення, на професора пішли відповідні доноси і вкінці Шепотієви були приневолени покинути свої стійки праці.

Хоч у 1927 році були відсвятковані роковини заснування музею, то цей факт був уже тільки пустою фразою. В околиці влада свідомо і послідовно винищувала меморіальні будинки, якими пилувався музей /нпр. палата Трошинського в Київцях/, велось переслідування робітників культури. Процес винищення особливо розмаху набрав у 1926 році, коли вбили в Парижі от. Петлюру, а відтак у час розправи проти СВУ. Цього ж таки 1927 року на другому поверсі музейного дому створили антирелігійний музей, виставивши посередині залі мощі почитаних у Полтавині монахів Амвросія й Афанасія, з написом: "Глядіть, чому поклонявся темний люд". Тут же розліпили безбожницькі плякати, поставили вітрину з церковними ризами й написом: "Все це не воскресне!" Цих кілька моментів наволжу тут нависли, щоб звернути увагу, до чого звели ролю музею большевики. Крім того, нововипущений кінофільм "директор музею" послужив сигналом до винищення старовини й арештувань серед наукових робітників, яким, як і самому музеєві, закинули ідеалізацію минулого, небажання підтримувати революційний рух, петлюрівщину.

В роки голоду в Україні, 1932-34, музей остаточно замкнули, і коли його знову відкрили в 1935 році, то до торядкування в ньому приступили вже не фахівці, але партійці. Був створений окрехий відділ червоної армії, громадської війни, компартії, кімнати від давніх експонатів очиснені й натомість завалені бездарними макетами. Нпр., в кімнати Гоголя була влаштована тюрма камера, з приміщен-

но в ній гіпсовою статуєю, до чила зображувати в'язня. Полтавські часописи заповнилися статтями-памфлетами проти музею, як гнізда контр-революції, осередку релігійної пропаганди, завчаскової петлюрівщини, націоналістичної контр-революції. Введовзі XVII та XVIII віки можна було розглядати тільки як століття панського гнету та крпацтва. В запалі виконання націоналізму знищили своє такі видання видання збірника "Полтавщина", що появився був у 1930 році, догукавшись у ньому "ухилил від ліній партії".

В кр. 1935-36 вклада наче б схаменулася. Від новили орнаменти на фасаді дому, виправили ворота, крізь, підпорни стіну, видали оширний ілюстрований каталог музею, проводники по окремих відділах. Наближалися 35-ті роковини заснування, треба ж було їх яксьбудь зустріти... В 1936 році Полтава святкувала соті роковини смерті І. Котляревського та влаштовувала з цієї нагоди виставку його творів, музей був знову замкнений.

Ік пізніше зовсім ненаділо полтавські музейні робітники отримали наказ прослідкувати козацьку старовину, а особливо добу Хмельницького. На диво переликаним полтавцям, преса наповнилася лайками на пошків, статтями про Наливайка, Хмельницького, погуна й багатьох інших - досі історично заборонених - осіб. Все вільно було вивчати українську історію, але в цьому існувала того року трудність, що всі акти й матеріали були під ключами НКВД.

Надійшов пам'ятний день 17.9.1939, наспили большевицько-німецька й німецько-большевицька війни. Увага населення зосередилася на фронтowych подіях. Полтава перемінилася в мобілізаційний центр усього Лівобережжя, музейний будинок послужив приміщенням для воєнкомату. В вересні 1941 большевики, відступаючи, захопили більшість цінніших експонатів, а по приході німці дім музею став осідком одного з армійських штабів. Дивним дивом, за час воєнних операцій довкруги і внутрі Полтави, музей не був збомбардований, і коли потерпів, то хіба тим, що знову таки його пограбували, тим разом німці, що вивезли з нього до Німеччини багато цінностей, особливо кидкивів.

Іка доля музею тепер, - за браком відомостей, годі сказати. Між долтавцями-емігрантами ходить чулка, що 21. вересня 1945 німці, відступаючи, підмінували будинок, та зірвали.

Ж. Губерт

АНЕВНИК ПОВОРОТЦЯ

/ Переклад з німецького /

Автор цих рядків, Жан Губерт, від 1923 року борюся в Німеччині проти Гітлера, в 1933 р. був ув'язнений борюся в протинаціонал-соціалістичнім підпіллі, найперше в Німеччині, потім у Франції. В русі Резистанс відіграв визначну ролю, був відзначений і тепер є французом.

Швейльке. Поспінний поїзд, що прямує на Базель, надовго зупиняється перед мостом на Райні. Починає темніти. В наближчих хвилинах буду в Німеччині. Перед 13 роками, восени 1933, я востаннє переїжджав цей міст. А мав тоді протинацистівські летючки в наплечнику, і, коли гестапо контролювало мої папери, - зловив сучо в горлі.

Мені представився якийсь грубий чоловічина:

- "Ос прізвище - Швейльке, я подорожую з черодійних брослетах із оргайн. Чи ви припадком не хворі? Наші черодійні брослети хоронять від шкідливого проміювання землі. Знаєте, ті так звані мучі науки не розуміються на космічних впливах. Стара магічна наука лікування відживе під нашим провідником - Адольфом Гітлером.

Потім поволі переділі наповнюється, і незабаром Швейльке вибуває, всіх своїх амулетів.

Коли потяг іде через міст, я думаю про ці речі й питаю себе, що сталося в мжчасі із Швейльке та інших віруючих у чуда. Чи вернуся знову в середньовіччя?..

Базель. Ніхто не може мене запізнати з п'яном ізди на Чинхен. Рішаюся їхати потягом на Карлсруге, в 3-18 години. За Расстат-ом тягнеться демаркаційне ліній між французькою й американською полосами. Тут відбувається - переважно поверховна - контрола паперів.

Ільш суворо це відбувається в Карлсруге, де американські кандарми спіхають нас у замкнення.

- "Мій Боже, - бідається якась хлиж коло мене, - вже знову контрола. Це п'ята американська армія. Яму, ледви від кількох днів тут. Але, дяка Богу, введовзі будуть чусіти заборотися знову.

Чоловічина, з гострим червоним носом, в тирольськочо капелюзі на висохлій голові, гострим голосом повчас:

- Ті всі, що мають при собі листи, повинні їх порвати і в малих кусниках кинути на долівку. Знищити такох рисунки.

Інка, що стоїть при мені, глядить на мене очима збитого пса й добуває з розрізу на грудях приблизно 20 нефранкованих листів. Вона просить:

- "Мій добий пане, чи не з'явили б ви язати кілька з тих зовсім безпечних листів? І коли вагаюся, вона натискає далі: - Боже мій, Боже! Буде чи щоділо, коли люди не хочуть помагати один одному?..

Вкінці, по двогодиннім вичікуванні, добиваюся контролі.

- Горілка, вино, листи? - питають мене.

Показую свої папери й можу пройти без підозріння. Потім питаю німецького залізничника, коли іде потяг на Чинхен і отримую зовсім очевидно чальшву відповідь. Чойно як обділюю залізничника цигарками, мене ведуть до начальника станції, і цей - до потягу, що іде на Швайлькер. Залтам, говорить, мені слід їхати на Штутгарт, а

відтак - на Чинхен.

Перегружений поїзд поволі рушає. Я сиджу при якімсь добре зодягненім чоловічині середніх років. Він був, як говорить, учителем руханки. Розказує історію свого життя, про недуги дружини. Потім чую оглянути знички його дітей, заки він приступає до розповіді про війну.

- Це незрозуміло, мій пане, зовсім незрозуміло, що одна єдина людина змогла увідплати Німеччині в ці роки. І своїй кінці воєн говорив, що це приборе дуже сумний кінець? Інка притакує: "Так, ти завжди це говориш 'артур'". Але ж що ми можемо вдіяти проти цього, ми, інші. Одна єдина людина, а тепер усе летить на нас. Але я завжди це говорив, чи не так Герта? Американець і москаль не розуміють себе взаємно. Незабаром приїде до нової війни й нас потребуватимуть знову. Треба тільки студіювати історію. Війни були завжди й завжди будуть. А потім оця атомова бомба, - це тех один із німецьких винаходів, до їх нам украли американці.

Напроти нас сидить робітник, який зневажливо спльовує на долівку.

- Що думаєте? - питаю його.

Він ще раз спльовує і говорить:

- Спіся знову буде робітник, який вигорятиме каштани з огню, Свистової!..

Учитель руханки шепче мені в ухо:

- Не звертайте уваги на оце базікання, - чиніть вік позбавлений виховання.

При таких розмовах швидко проходить час. Інкакер переїжджено. Ідемо попри зруйнований оргайн, що його навіть чудодійні амулети пана Швейльке не змогли зряти. Незадовго передполуднем добуваюся до Корнвельштадта, починаю відчувати голод, тож і жаду, що не взяв чоґонібудь до їденця. В якісь книжки отримую за кілька центів напиток, що ірго не можу проковтнути.

Оздак на лавці. Вох воєнних інвалідів прохидить на своїх кулях коло мене. Потім присідається на лавці двоє подорожних, що роблять враження пасажирів 1-ої класи. Чоловік в віці к.40 років, зодягнений з дискретною елегантією, сидить на своїх колінях течку із свинячої шкіри, й інші, до виглядає дуже імпазантно, носить елегантне вбрання й чалу вовляку на очах.

Говорю, що я не звичний подорожувати в переповнених поїздах.

- Ох, це зовсім ніщо, - відповідає дами з відтінком швайльського діалекту в мові, - треба затримати оптимізм і звиняти допасовуватися. І час війни я робила місячно 5 000 км. між Берліном і Парижем, між Парижем і Варшавою та між Варшавою, Римом, Атенами.

- Що ж ви там робили?

- Я була інспекторкою бюро закупу вермахт-у. Мій Боже, чи це була праця! Як рано я знову подорожувала б для примисности до Парижа, Венеції, Лідо; але теперливости, колись воно знову буде здійсненіме.

- Вірте. По тих всіх нещастях, що їх спричинили німці?

- Очевидно, це буде знову можливе. Мій брат слідуючого тижня виїжджає разом з одним з Ангсругу в

Піреней. Там він буде працювати у французькій фабриці літаків, забезпечений першорядним контрактом. Це вже й є початок.

- Ваш брат, напевно, відомий антинацист. Чи час він супроти французів якісь особливі заслуги?

- Ніяким чином! Він був zatrudнений в заведенні "Мессершмідт", числився одним із найкращих наших інженерів. І це зовсім зрозуміле: всюди потребують німецьких техніків. Більшість його товаришів заключила контракти з американцями. Але він вибрав Францію. Ченше далеко. Переконається, введовзі я його відвідаю... Так, треба вітати подорожувати. Я цьому привчився під час війни.

Я й сам не знаю, що маю відповісти.

Пан із важкою течкою зо свинячої шкури тепер починає зо мною балакувати про проблему відбудови. Питання проаналізує пристійним і спокійним тоном та видається бути дуже вдоволеним із співпраці з американськими експертами. Але я рад би довідатися дещо про його становище до нацистів.

- Ох, з нацистівськими провідниками я мав багато до діла. Я контролював у підприємствах виплачування рент. Я все був цього погляду, що нацисти - дуже погані рахівники. Добрий підприємець знає ризико й уникає ставлення на карту свого морального кредиту. Вже в році 1942 я набрав переконання, що війна програє, й до того відповідно примінявся. Шойно при кінці змобілізували мого сина до народного ополчення, але я кожночасно міг собі його відкликати. Знаєте, Третій Райх від самих початків був однією темною спекуляцією, я це добре вичував. Ті люди були позбавлені всякого господарського змислу.

- Так, темна спекуляція, - говорю я, - що мільйони людей коштувала життя і що кинула на шмідців п'ятьо газових камер.

Мій сусід видимо подразнений. Він нервово вистукує своїми виплеканими пальцями по течці:

- Нема ніякого сенсу фальшувати питання політичними пристрастями. Що допоможе оглядання назад? Сьогодні йде про те, щоб налагодити процес праці. Але німецький чесний підприємець вже втре собі дороту. Мої американські приятелі одобрять це без застереження.

Я почувався невигідно. Перед кількома мінутами мені видавалася ця методична людина інтересу майже симпатичною, але тепер бачу в ній особливо небезпечного типа німецьких людей, коректного спеціаліста, що ще вчора стояв до послуг нацистівського виносання, сьогодні

співпрацьє з альянцями, а завтра без вагань буде готов віддати німецьку індустрію до розпорядчості одного з німецьких панів війни. Третій Райх був для нього темною спекуляцією тільки тому, що програв війну, не тому, що за неї відповідальний.

Вкінці приходить поспішний, який іде на Ульм-Авгсбург-Мінхен. В тій хвилині маю досить розмов і шукаю місця в вагоні, зарезервованому для альянтського військового персоналу в цивилію.

Напроти мене розмістився уніформований чоловік, що читає німецьку повість. Такого однострою мені не приходилося ще бачити. Він складається з англійського й німецького матроського уніформів. На рамені, в маленькому овалі, букви: "ГМСА".

Ідемо попри Некірсульм, кризь велике цвинтариде літаків. Вид о сонні знідених німецьких бомбовозів.

Мій сусід устав і глядить кризь вікно.

- Це добра робота, - говорю до нього я по-англійськи.

Він міряє мене зневажливим поглядом.

- Чи ви американець? - питаю далі.

Тепер його погляд стає твердий і він відповідає по-німецьки:

- Бритієцька маринарка! - і вказує на напис на рамені. Потім покидає переділ і свище: "Вір фарен, вір фарен геген Ангеланд..."

Лист, що залишився на сиджені, задресований: "Льютнант цур Зее, Ганс Шлівер, Кіль, У-Зее назіо".

Починаю розуміти. - Вкінці ми в Мінхені. Початку я думав, що ми зупинилися перед містом, потім бачу, що це двірць без даху. Три виходи американські жандарми довго контролюють мої папери. Але молодий німецький старшина, в напіванглійському уніформі, без ніякої контролю проходить гордо попри мене і свище на носильщика.

Також і я виходжу з двірця; саче 7 година вечора. Велика площа залюднена. Відлідає кілька важко нагужених трамсів. Даремно шукаю біло-синьо помальованого позову. Численні приватні авта, джипи, американські каміони пропихаються кризь вулиці руїн. Бачу тільки небагато будівель, що не знищені аж до підвалів.

Нагло почував змучення й сідая на купу грузу. Як часто я за 13 років не міряв про цей поворот, то зовсім іншим його собі представляв.

/за "ді Вельтхоє"/.

9. 28.

НАЗУСТРІЧ ВОЛІ

- Чому глядиш туди?

де раз зором по вершках гір. А вони купалися в весняному блакиті неба.

- Кажі, ти не без причини...

- Залиши... Зрештою, скажу, тільки не смійся. Кинула заперечливо головою та глянула в його чорні очі.

- Глянь он туди - з цього вершка піднісся беркут під небо. І мені прийшла думка, наче малій дитині. Чому я не орел? Я піднісся б понад гори, високо і, хоч згора поглянув би на цей маленький край... Там серед гір несподівано вибух український вулкан... Там воля, само - стійність, своя держава...

Вона слухала його, як слухають малі діти казки старої бабуні.

- А... І коли гляджу в цю сторону, а звідтам віє вітер, я чую подих волі, чую подих чарівної квітчи, що розцвілася тепер там, на шпильях гір, на полонинах, в ярі Тиси, на Закарпатті. А серце аж рветься туди... Цей велит розбуджений і спрагнений життя, труснув цим родом великої спільноти і кляче, і манить мене туди... Цей велит - це воля... Марійко!..

- ???

- Ходім туди!

- Ні, заждімо це...

- Тоді жди на волю тут, а я піду йі назустріч.

Пшов.

Перескакувала з камінця на камінець обережно. Досягла берега. Потічок наче спішився. Думів, пінився, синню води забирає каміння, що найбільш ставил опір і точив його по своєму дні в невідоме...

Отут і розійшлися... Чому я не пішла з ним? Була б пішла, та хвора мати, а вона ж - одначка... Казада йому: "Пожди!" - не хотів...

Гляділа в гори. Там воля, держава, Степан. А орел літає.

Сіла над берегом потоку. Гори купалися в провінні сонця. Рвала квітчи, які шойно розцвілися, й кидала їх у воду, на хвилі бурхливі. А вони здоганяли одна одну в безконечному змагу, то пірнаючи раз під воду, то знову випливаючи. Равилась так, як перед роками... Вирвала ромена, гляділа його білі пелюстки, і пригадувалось йі, як колись із гуртом ровесниць ворожила на білих листочках цього цвіту. І тепер, коли розцвілась вона, як цей ромен, рвала по одному пелюстку: вернеться не вернеться, вернеться - не вернеться, вернеться... Зірвала останній і за- сміялась, бо аж тепер усвідомила собі суть своєї застави. Оглянулася соромливо довкруги, чи, бува часом, не бачив хто. Сміялися ж...

Встала. Не хотіла ще вертатися додому, там

почувається самотньою, зневолоною. Пішла полониною в гори. Любила їх колись, а тепер це більше. Сьогодні вони стали для неї символом волі.

Кожного дня. коли стоїть вона на одному із шпилів, йі здається, що чує пісні цього народу, чує пісні волі...

Гори спливали кров'ю. Збагряніла Тиса... Задрижав Хуст від гомону стрілів. Це що таке?...

А Степан? - він січовик. Він свідомий тепер, до не встоїться. Замало сил. Але... Марійка! Він же казав йі, що йде назустріч волі... Чи мав би вернутися до неї так?... Ні, ні, ніколи! Краде згинуті!

Відступає. Ось Тиса вже за плечима, - далі не підуть. Не можуть, бракує сил. Все тиждень у боях, один проти тисячі...

Вечоріло. Криваве сонце сміялося в плесі ріки. Ще кілька стрілів і - нема набоїв.

- За Тису! - звучав наказ, накає розпачі. - Там нові окопи, нові бої!

Кинулися в холодні хвилі ріки, а за ними - град сталі. Ще лиш кілька метрів. Напружували м'язи, змагались із глибиною, яка чомусь тягнула їх узад. Все беріг.

Степан добіг до ріки. Здавалось йому, що Тиса не воду, а кров до моря несе. Так, це кров із водою. На її плесі труп доганяє трупа, наче квітчи, кидані рукою Марійки на хвилі потоку.

Там була забава молодої дівчини, тут - суворого "арса".

Стрепенувся. Дроєк пройшла тілом, відвернувся від ріки, щоб не бачити цієї жорстокої картини, аж тут... маляри. Що робити? "айнула думка, скакати в Тису і плести за друзями. Не стало часу.

Привели на станицю команди.

- Звідки?

- З Галичини...

- Так підеш туди. Чи ж у дружбі з поляками. Вони будуть знати, що з тобою робити. Часом таких більше. Довгий поїзд із заготованими вікнами мчав до Картузької Берези...

Зашуміли волинські ліси... Достигали збіжжя. Серпневі дні...

Понад вершки дерев понісся зов, зов України. Почули його сині лісів, степів і гір. Різними дорогами прямували туди, звідки почало сходити сонце волі.

Цей зов України почув і Степан.

Він сидів у лісі над потічком. Навколо нього струнки смереки радісно простягали до себе свої ніжні віги. Нічо стелився над вогкою землею сутінь осінньої ночі.

Степан бачив перед собою візії минулого. картини вперто з'являлися одна за одною... Був перемучений. Бачив себе в дорозі на Закарпаття, потім січовиком,

Жінцець у перезі... здригнувся...
 - Чому знову її залишити. два роки як по-
 брались, уже й Івасик всміхається з пеленок. Залишу їх.
 Хай радять собі, як зможуть. А там потрібний...
 З такими думками зайшов до хати. Марійка
 купала Івасика, який раз-у-раз удавав ручкою по воді й
 усміхався. Глянув на них. Вони сміялись одне до одного.
 Щасливі... Не залишиться самотньою, буде мати розраду...
 - Марійко!
 Оглянулася. Серце забило квавніше. Так само
 говорила тоді...
 - Не лякайся й не переконую мене, це на ні-

що не придасться. Хіба знаєш, що не заверне зо свого
 шляху ніколи той, хто раз пішов назустріч волі.
 Не відповила нічого. знала його вдачу. Су-
 шила дитину й загорнула в пеленки.
 Степан стояв готовий у далеку дорогу, на
 Болинь. попрошались...
 Вийшов із хати, не оглядався. Не хотів, щоб
 вона бачила його зворушення.
 Марійка дивилася за ним. Марієнка сльоза
 впала на сина. А він, увілннивши руку, чхав, нею, наче
 прощав того, що пішов назустріч волі...

ЩО НОВОГО В СВІТІ

ОГЛЯД ПОДІЙ

Справа мирових договорів.

В Лондоні наради над мировими договорами для Австрії і Німеччини продовжуються. До залучених вже давніше поглядів на мирові трактати прибув ще внесок УРСР, що домагається, щоб з Австрії виселити тих німців, які прибули на її територію після 1938 року і репатріації біженців, квізлінгів, колаборантів, та всіх, що провадять фашистську пропаганду. УРСР погоджується, щоб Австрія була незалежною державою, але під умовою, що вона ніколи не прилучиться до Німеччини і взагалі заборонить у себе пангерманську пропаганду.

На конференції заступників міністрів закордонних справ розглядали звіт Політичної Комісії для Австрії. З звіту говориться, що Німеччина мусять визнати Австрію незалежною державою, в Австрії мають бути проведені вільні і тайні вибори, Австрія має визнати договори з 5-ма брвшими союзниками Німеччини.

Хоч над договором для Австрії працюють вже від половини січня, то все це в багатьох питаннях не досягне порозуміння і вони будуть розглянені аж на московській конференції. Працю в великій мірі утруднює брак звітів від Аліантської Контрольної Ради для Австрії.

На конференції над договором для Німеччини представник Вільюрус зложил меморандум, у якому домагається від Німеччини 150 мільйонів доларів відшкодування, цеюто лише десять процент заподіяних німцями в Вільюрусі шкід. На думку представника Вільюруса, Німеччина повинна бути впродовж 40 років роззброєна й демілітаризована, німецький господарський потенціал і басейн Рури піддані під контроль чотирьох великодержав.

Уряд Данії домагається повних прав для данських женин у Шлезвігу та негайного вирішення питання німецьких біженців у Данії, які можуть стати внутрішньою загрозою краю. Данія не має ніяких претензій до граничних поправок.

Поза згаданими внесками конференція розглядає справу допущення до наряд чалих держав. Сопвітський делегат Гусев заявив, що він пропонує доповідати проекти в цій справі, щоб не здавалося наче СССР обстоює допущення до наряд чалих держав.

Американський делегат запропонував злочити чотири комісії, які б зайнялися договором для Німеччини. Першою мала б бути комісія політична та законодавча; другою - комісія для визначення границь, з підкомісією для східної границі та прослідження ситуації на тих теренах, що тепер під польським зарядом; третьою - комісія господарська та воєнних відшкодувань; четвертою - комісія демілітаризації і роззброєння, що встановила бумч іншими кількістю окупаційних військ на час окупації.

По закінченні праць комісії, буде вислухана Німеччина, а місяць по московській конференції 16 союзних держав повинні підписати договір.

А н г л і я

Рівнобіжно до конференції, в Лондоні відбувалися наради парламенту над створенням закону про поселення та zatrudнення в Великій Британії брввших воєнних польської армії. Парламент трактує справу дуже серйозно, з уваги на заслу-

ги польських військ у боях за одну справу. Можливість втягнення поляків до британської армії виключена. бо закон передбачає, що на воєнних воєнків може припадати один чужинець, який не сміє бути старшиною. Міністр праці заявив, що кожного тижня будуть звільнювати 300 поляків до цивільного життя. Вони будуть zatrudнені в копальнях цини, вугілля залізної руди, в сільському господарстві, будівництві й текстильним промислом.

В дальшій дискусії над тим проєктом комуністичні послі, поминаючи всі попередні плани, зажадали примусової репатріації поляків. У відповідь на це, член Партіі Праці Чек Гавані, остро скритикував виступ комуністичних послів, зажадав, щоб вони відкинули свої внески і нагадав їм, що вони в британському а не якомубудь іншому парламенті.

На іншому засіданні того ж парламенту була вислухана заява прем'єра Етлі відносно заряджень про обмеження придла електричного струму. Етлі завизвав населення великої Британії до співпраці в поборванні цієї кризи. За словами прем'єра, обмеження доставки електричного струму до багатьох промислових заводів довело до цього, що тисячі робітників втратили працю. Вугілля до південної Англії повинно бути доставлене з північної Англії, але коли це буде - не відомо. Пропозиція Трумана, щоб американське вугілля призначене для Європи, відставити до Англії, Етлі відхилив, мотивуючи це тим, що Европа теж потребує вугілля. Заяву прем'єра піддержала опозиція, на чолі з В.Черчилем.

Н і м е ч ч и н а

Критична ситуація, яка витворилася в Німеччині у зв'язку з браком робочих рук, примусила окупаційну владу шукати шляхів виходу з положення.

І так, британці обубликували в своїй полосі новий план прискороної віднаціфікації. Згідно з планом, число осіб, які повинні бути піддані віднаціфікації, зведе до 90 тисяч, бо багато запідозрлих у таборах інтернованих виказали, що вони де злочинних організацій були втягнені примусово. До прослідження останніх будуть створені окремі "впрохжачери", в склад яких, крім суддів, увійдуть представники населення. Будуть створені також касаційні сенати, що займатимуться ревізіями присудів. Найвищою карою передбачено 10 років тюрми, конфіскація майна, ах також грошові кари. Покарані можуть бути лиш ті, яким докажеться, що вони перед 1.9.1939 вступили до однієї зо злочинних організацій, знаючи її злочинний характер та діяльність. Кожний підсудний буде мати право вибрати оборонця з яким зможе вільно зноситися. Вільність випадків будуть розглядати у збірних процесах, це перед початком властних процесів. Перші процеси почнуться з початком березня та закінчатся з початком 1945 року.

Примітно до того самого речинця одже скінчена - за словами генерала Чек Нерпі - віднаціфікація в американській зоні. Як видно з заявою того самого генерала, в американській зоні немає національних рухів, а перед судом відповидають визначні німецькі промисловці і за знищення окупованих крив та за примусове евовадування чужинецьких робітників до Німеччини. Питання воєнно-полонених в американській полосі розв'язано швидко і справніше ніж у британській

НА МАРГІНЕСІ

Країна противенств.

Тоді, коли в Європі окупаційні власті мають з переможецькими чи не найбільше клопотів, в Японії справа представляється цілком відмінно. Там японцямні можуть похвалитися найкращими успіхами чому причиною тих успіхів адже Японія це країна, де царя звикли вважати богом.

Причин треба шкати в американській політиці у відношенні до Японії, а зокрема політиці генерала Чек Артура.

Японці, як народ, подивляють перемогу. Вони самі, будучи переможцями, робили з переможених людей вільних. В останній світовій війні ми бачили, що країні які японці підбили, не були ними поневолені, а навпаки вони ставали незалежними державами.

І такою самою збробою воював генерал Чек Артур. Японія після капітуляції залишилася вільною країною. Замким потягненням, яке прихилилося до успіхів Чек Артура було це, що він залучив царя на його становищі. Якщо були б американці усунули царя, якого японський народ все таки обожає, були б зрадили до себе цілий народ і мусли б керувати державою самі. А так японський державний апарат працює далше і zatrudнює 1 700 000 осіб урядовців. З таким способом розвитку країни забезпечення.

Другою не менш важною причиною приязного ставлення японців до американців є, так би сказати, здійснення мрії японського народу. Ціла історія японії на протязі 50 останніх років лежала на наслідванні західної цивілізації. Тепер японці мають змогу безпосередньо розвиватися під впливом цивілізації заходу, і те робить їх щасливими. Чек Артурові, на це, щоб тримати порядок у Японії, вистарчає 182 000 американських і англійських воєнків. Сансье з найбільших причин успіхів американців у Японії є факт, що Чек Артур зо своїм ставбом сам незалежно керує Японією. Хібно було б думати, що німецька опозиція проти Чек Артура. Ні! Японія, й рекрутується не - як хтось подумав би - серед японців, але серед його найбільшого окуплення.

Як знаємо, в Японії існує Аліантська Контрольна Рада, в яку входять представники Америки, Англії, Китаю й СССР. І саме представник СССР, генерал-хорунжий Кузнецов, є, в Японії, являється певним опозиціонером, і то не тільки Чек Артура й американців, але сичих японців, яким закладає яшизм та все можливе, що тільки можуть тепер можна закінчити.

Не підлягає сумнівам, що довгати стараватися поширити свої впливи в Японії - єтеється тих оєротів за впливи між Америкою й Сопвєцькими. Ти японці чекають і роздумують. Одні переконані, що Америка чужинецькі постітє окупувати Японію, другі знову ефотєтєть думку, що ефотєть чи пізніше, Америки дозволять, що вільно-замидна, зтворення нової японської армії. Але і одні, і другі гедєтєть в тому, що Америка ніколи не змидиць японії без оховення її впливів ефубєї. І чомь

бо вже до кінця березня повинні бути розв'язані всі табори. В британській зоні - по словам архієпископа Чічестера - відношення до полонених і інтернованих в основних неправильні. Там немає жодних різниць між старшинами зброї та провідниками "гестапо", чи "Гітлер югенд". Архієпископ домагався кари для тих, що їм доказано вину а звільнення і репатріації всіх інших.

В імені британського уряду, архієпископові відповів державний секретар міністерства війни, заявивши, що Велика Британія зберігає постанови женевської конвенції, але звільнення полонених не можна прискорити, бо таке виворядило б важку ситуацію в англійським сільським господарстві в яким вони працюють.

Другою проблемою, над якою заставляється не тільки Велика Британія і США, але всі держави Заходу, є справа скитальців у Німеччині. Бувши директор УНРРА, генерал "орган, у своїй промові в Лондоні домагався від уряду допущення більшої кількості бездомних на терени Великої Британії.

Те домагання генерала покищо нездійснене, бо в Великій Британії все ще відбувається великий орак примічень, і тому опрацьовується план поселення скитальців у краях Південної Америки.

Палестина

Дочимо всіх начагань Великої Британії, розв'язка палестинського питання це не осягнена, бо ані жиди, ані араби не годяться на британські проекти влаштування майбутности краю. Англійські проекти включають можливість усього поділу Палестини та передбачають збереження становища високого комісара, який мав би до помочи прибічну раду з представників жидів та арабів. Протягом двох років до Палестини мало б виїхати 96 000 жидів, а пізніше тією справою мала б зайнятися ООН. По чотирьох роках, англійський план передбачає вибори

до національних зборів, які опрацьовували б конституцію для незалежної Палестини. Коли б це не сталося, чандат над Палестиною перебрала б ООН.

Точу, це палестинські терористи діють далі, в Єрусалимі ввійшли в силу спеціальні зарядження, що мали б забезпечити існування британських горожан. І так, усі англійські родини звезені до чотирьох дільниць Єрусалиму, обведених дротами і бережених стійковими. До міста можна ввійти тільки за окремою перепусткою. Бритійці, які працюють поза Єрусалимом, їздять до місця праці під охороною панцирних возів. Волкам не вільно покидати касарні, заходити до кін, каварень і барів. В місті дуже важко порушуватися, бо на вулицях зустрічається барикади й дротані загороди, а британські війська в ключевих місцях міста займають оборонні позиції. Згідно з планом руху населення, кожний прохожий мусить мати спеціальну перепустку. Побіч англійців, роблять свої окремі заходи й жиди, що недавно розпочали будову трьох нових селищ близько єгипетського кордону. Ті селища, в числі 18, побудовані на кошті жидівського національного фонду і призначені для жидівських поселенців які все ще даліше прибувають нелегально.

В КІЛЬКОХ СЛОВАХ

За повідомленням радіовисильні Берлін, фінський уряд закупив у США воєнний матеріал, на суму один мільйон доларів.

Що довгих переговорах, аргентинська комісія підписала з урядом Італії договір про імміграцію італійців до Аргентини. Незабаром 10 000 італійців матиме змогу відіхати.

Висліді проголошення амністії для політично обвинувачених у Польщі, багато членів польського підпілля добровільно зголосилося у

вони приглядаються спокійно соціалістичним заходам.

Соціалістична пропаганда, мимо зусиль з сторони генерала Дерев'янка, не здобула великих успіхів у Японії. Не дається пояснити престоком генерала Чек Артура - з однієї сторони, невідомою судьбою одного мільйона японських полонених, що знаходяться у соціалістичних руках з другої.

В час, коли американці звільнили з полону мільйон японських воєняків, - не знати, як зробили со своїми полоненими більшовицькими зислали їх на каторжні роботи на Сибір, аж зневажених самураїв, чи вишколюють їх, як членів комуністичних колективів.

Покищо проблемою, яка найбільше абсорбує увагу японців, є господарське піднесення країни й життєвий простір 70 мільйонного населення. Важко зрозуміти, як на такому клептику землі може поміститися й вижити стільки людей. Яким є, до японці судуть змушені обставинами шукати нового життєвого простору. Програма в війні зробила такі намагання неможливими. Але не забуваймо, що японці - народ Далекого Сходу, а там життя числять не на роки, але століття. Хочна сподіватись, що, скорше чи пізніше, приїде момент, коли ці - спокійні сьогодні японці - втягнуться знову руку по незаселені простори Австралії і Нової Зеландії.

-Ю-

представників польської влади. Злополонені віддали зброю й одержали, згідно з повідомленнями з Варшави, дозвіл на ведення нормального життя.

В Колумбії /пів. Америка/ місце велика летунська катастрофа, в якій 50 осіб втратило життя.

"Гаратма Ганді у своєму часописі видав до індійців заклик, щоб вони з моральних причин зреклися німецьких війшкочувань.

З ЖИТТЯ В ТАБОРІ

В неділю, 16.2.д.р., в залі Таборового Театру відбувся концерт, при співучасті таборових оркестр, струнної й салінової, та мистецького ансамблю "Бурлака". Програма концерту складалася з трьох основних частин, що в першій із них концертувала струнна оркестра, під керівництвом п. Панасенка, а в другій і третій пописувався ансамбль "Бурлака" /хор "А", під диригентурою п. Б. Пасіки, гурток танцюристів, керований п. Кушніренком, і соліст. У перервах грали в оркестріоні салінона оркестра, під батуткою п. В. Домашівця.

На програму першої частини концерту склалися "Марш" - Садовського, італійське танго "О, мій бейля Наполі", танок "Хіовато" й одна "В'язанка українських народних пісень". Коли до перших трьох точок програми /крім над міру едноманітної інтерпретації/ не було б можна багато завважити, то на тему в'язанки слід дещо сказати. Ця в'язанка, довга й нецікава, не дала змоги пописатись ані оркестрі, ні диригентові, а в слухачів викликала помітне знехтерпеливляння. Не згадуючи вже кількості "пов'язаних" пісень, можна б багато завважень зробити самій побудові цього "твору". Керівництву оркестри слід подати про цікавіший репертуар; краще послужитись чужим, як робити медвежу прислугу нашій рідній культурі, подаючи своїм і чужим слухачам доморозну слабину.

В другу частину програми концерту ввійшли колядки, виконані хором "А": "Ой, видить Бог" - Стеценка, "Ішли тріє царі" - Кошиця, "Не плач, Рахиле" - Купчинсько-го, з баритоновим сольом п. Я. Бабуняка, "А у того хазяїна" - Стеценка, крім цього - "Через поле" - Котка та "Дзвони" - його ж.

Третя частина, більш різноманітна, принесла нам, крім продукцій хору, ще й танки й один сольовий виступ. Хор відспівав: "Золоті зорі" - Нижанківського, "Закувала та сива зозуля" - Ніжинського, "Птичий хор" - Іванова, "Серенада" - Гумініловича, "Стелся барвінку" - Домашівця й його "Ревуха", Баритонове сольо п. Б. Пасіки "Гетьмани" й танки "Чумаки" та "запорожець" доповнили програму, а закінчив її хор, що в супроводі оркестри відспівав "Зкрино-Мати, кат сконав" - Стеценка-Кудрика.

На концерті, як ще ніколи досі, були присутні, крім вищих британських старшин, ще й цивільні члени британської комісії, що саме тепер працює в нашому таборі, їх жінки та італійці.

Вкінці, ще кілька слів "до слуху" наших гостей. Коли гості-чужинці курили під час концерту, то ро-

шили це, певно, тому, що не прочитали напису з проханням не курити. Та немає, мабуть, таборовика, який не знав би про цей наш самозрозумілий звичай. Дим у залі під час концерту, що про нього мова, помітно шкодив хористам і солістам. А тут же - це всім ясне - ходило про... врячення... - До -Т-

В КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ

"Дорогий Брате, в нас, у Німеччині..."

